

Traumagericht behandelen van ouders in de Jeugd GGZ

Van indicatiestelling tot behandelmogelijkheden

Carlijn de Roos & Elvira Rentinck

Inhoud

- Inleiding en wetenschap
- Screening en diagnostiek
- Indicatie traumabehandeling ouders
- Binnen Jeugd GGZ of verwijzen?
- Intensieve Kortdurende Behandeling voor ouders (IKB Ouders), inclusief casusconceptualisatie

Algemeen

- Ouderschap maakt kwetsbaar (Alice van de Pas, 2004)
- Elke ouder heeft verantwoordelijkheidsbesef en is eind verantwoordelijk

Begeleiding/behandeling van ouders is gericht op beïnvloeding van het voelen, denken en handelen van de ouder (rol)

Verschillende manieren waarop ouders getraumatiseerd kunnen raken

- Een traumatische gebeurtenis samen met hun kind meemaken
- Getuige zijn van een traumatische gebeurtenis die het kind meemaakt
- Geconfronteerd worden met reacties van hun kind na traumatische gebeurtenis
- Zelf een traumatische gebeurtenis meemaken (tijdens ouderschap of ervoor)

Wetenschap

PTSS

Ouderschapsgerelateerde PTSS

Hoge prevalentie van PTSS bij ouders

- Na eenmalige traumatisering van hun kind (17%: Wilcoxon et al., 2021)
- Bij ouders met chronisch zieke kinderen (19%, Pinguart, 2019)
- Bij pleegouders (25%, Whitt-Woosley 2020)

Gevolgen PTSS bij ouders

- Meer opvoedings-stress, verminderd functioneren als ouder, negatief effect op ouder-kind relatie (Christie et al., 2019)
- Verhoogd niveau van symptomen bij hun kinderen (o.a. Parsons et al., 2018)

- Eerste studies gepubliceerd naar het effect van EMDR op ouderschapsgerelateerde PTSS
- Nog geen onderzoek (gepubliceerd) naar EMDR en klachten van ouder *beyond* PTSS
- Zoeken naar format dat praktisch en haalbaar is voor ouders, intensivering van de zorg

Onderzoek EMDR bij ouders met *parental* PTSS

Conijn et al.
Orphanet Journal of Rare Diseases (2022) 17:328
<https://doi.org/10.1186/s13023-022-02500-9>

Orphanet Journal of
Rare Diseases

RESEARCH

Open Access

Effectiveness of time-limited eye movement desensitization reprocessing therapy for parents of children with a rare life-limiting illness: a randomized clinical trial

T. Conijn^{1,2}, C. De Roos³, H. J. I. Vreugdenhil¹, E. M. Van Dijk-Lokkart¹, F. A. Wijburg^{2*} and L. Haverman¹

- Ouders met aanwijzingen voor ‘parental’ PTSS
- 4 sessies EMDR (1.5 uur per sessie), aangeboden in 2 dagdelen
- Significante daling (post) van posttraumatische stress en symptomen van psychologische stress
- Resultaten gehandhaafd bij 3 maanden FU
- Geen dropout, geen adverse events

STUDY PROTOCOL

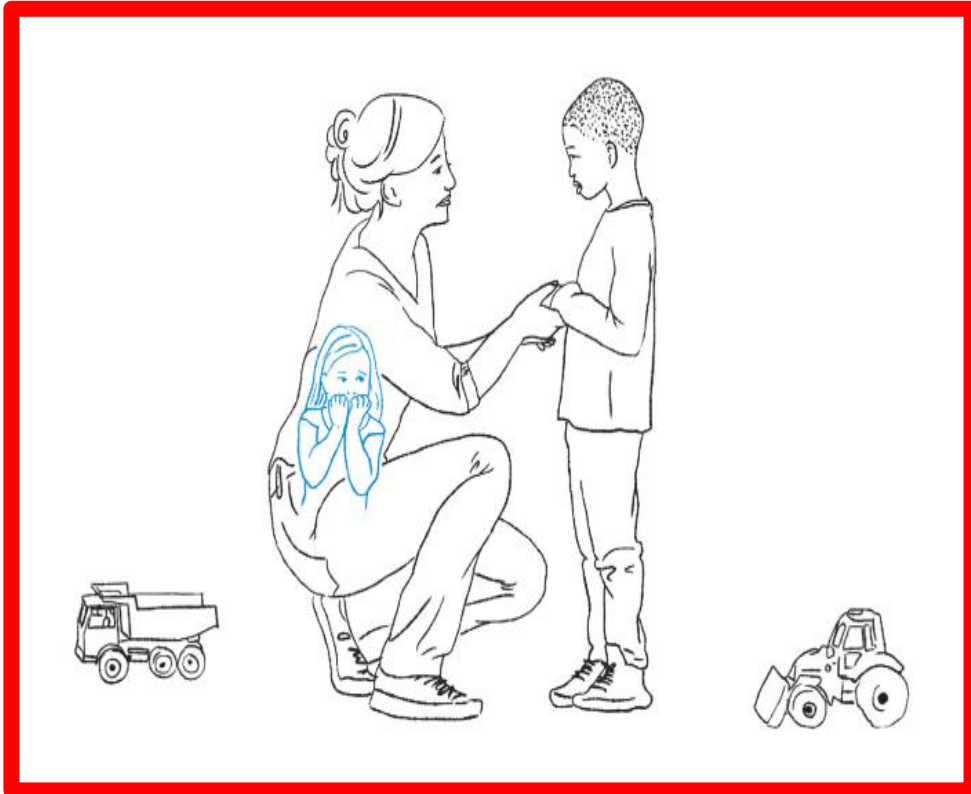
Open Access

Testing an attachment- and trauma-informed intervention approach for parents and young children after interparental violence: protocol for a randomized controlled trial

Sabine van der Asdonk^{1*} , Ashwina R. Kesarlal¹, Carlo Schuengel², Nina Draaisma^{1,3}, Carlijn de Roos⁴,
Karine Zuidgeest³, Ralph C. A. Rippe¹ and Lenneke R. A. Alink¹

Intensieve kortdurende behandelingen bij GGZ-NHN

IKB-Ouders

Onderzoek intensieve traumabehandeling ouders met ouderschaps gerelateerde PTSS

Rimke Noom, Elvira Rentinck, Carlijn de Roos, Sandra Zwolsman

Inclusie

- Ouders van kinderen en jongeren van 0-18 jaar (GGZ NHN of extern)
- Ouderschapsgerelateerde traumatische ervaringen
- (partiele) PTSS

Onderzoek intensieve traumabehandeling ouders met ouderschaps gerelateerde PTSS

Rimke Noom, Elvira Rentinck, Carlijn de Roos, Sandra Zwolsman

Onderzoeksvragen

- Wat is effectiviteit van de interventie IKB-ouders op de ernst van de PTSS-symptomen en % PTSS diagnose ouders
- Wat is effectiviteit op comorbide klachten, ouderlijke stress, ouder-kind relatie en PTSS symptomen bij het kind
- Is de IKB-ouders haalbaar: adverse events, percentage drop-out en clienttevredenheid.

Screening en diagnostiek

Screening

- PTSS checklist (PCL-5)
- Brief Symptom Inventory (BSI)
- Opvoedingsbelastingvragenlijst (OBVL)

Diagnostiek

- Traumavragenlijst (TTV)
- LEC-5 en CAPS-5 NL

Indicatie traumabehandeling

- Indicatie bij (partiele) PTSS (bv EMDR, imaginaire exposure, imaginaire rescripting)
- Indicatie traumagerichte behandeling indien een hypothese over de relatie tussen klachten en onverwerkte ingrijpende gebeurtenissen/ervaringen

Binnen Jeugd GGZ of verwijzen

- (Niet-) ouderschapsgerelateerde PTSS of rampbeelden beïnvloeden effect van behandeling kind negatief
- Ouders gemotiveerd om ouderschapsgerelateerde PTSS binnen de Jeugd GGZ te behandelen: port of entry
- Voordeel: directe verbinding ouders en kind/het systeem
- Maakt (betere en snellere?) behandeling van het kind mogelijk
- Positieve effecten op het hele gezinssysteem.

Verwijzen naar volwassenenzorg

- Niet-ouderschapsgerelateerde PTSS primair tov ouderschapsgerelateerde PTSS
- Andere klachten zijn voorliggend en vragen zorg (bv suicidaliteit, psychotische symptomen, middelengebruik)
- Onvoldoende draagkracht om de behandeling zonder inbedding in eigen zorg te kunnen volgen: dan samenwerking met volwassenenzorg

INTENSIEVE KORTDURENDE BEHANDELINGEN

Intensieve kortdurende behandelingen bij GGZ-NHN

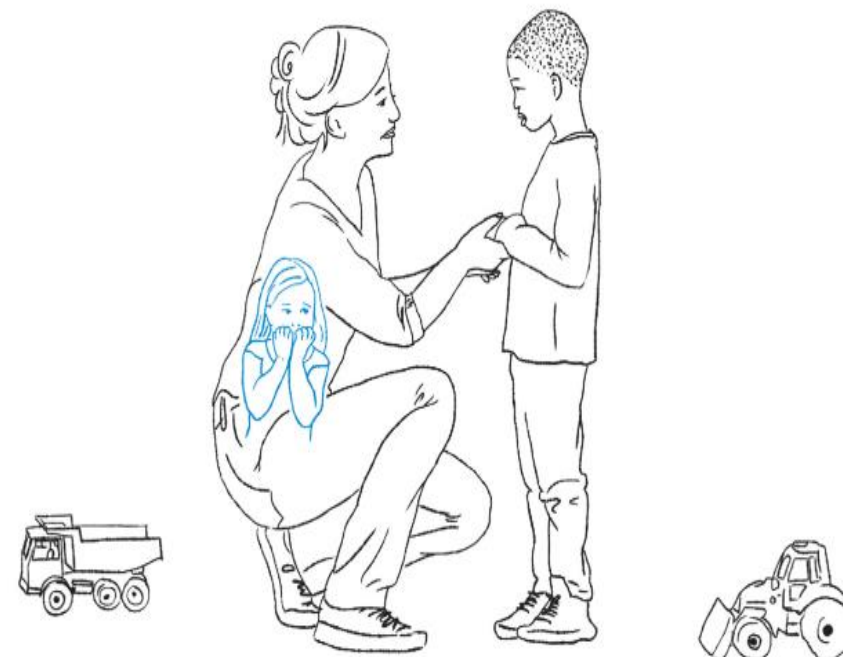
my worst enemy
is my
MEMORY.

Dear Past,
thank you for
all the lessons.
Dear Future,
I'm now ready.

IKB-Eetstoornis

IKB-Ouders

IKB-Trauma/PTSS

IKB-Persoonlijkheid

Intensieve kortdurende behandelingen bij GGZ-NHN

my worst enemy
is my
MEMORY.

Dear Past,
thank you for
all the lessons.
Dear Future,
I'm now ready.

IKB-Eetstoornis

IKB-Ouders

IKB-Trauma/PTSS

IKB-Persoonlijkheid

De IKB ouders

De behandeling

Intensieve Kortdurende Behandeling

- Aanmelding door behandelteam van het kind
- Als intermezzo bredere behandeling (systemisch/individueel)
- Aanmelding mogelijk van intern en extern
- Één vast therapeutenteam
- Therapeutenrotatie

Indicatie voor IKB ouders

Ouders die in hun ouderschap belemmerd worden door emotioneel beladen ervaringen.

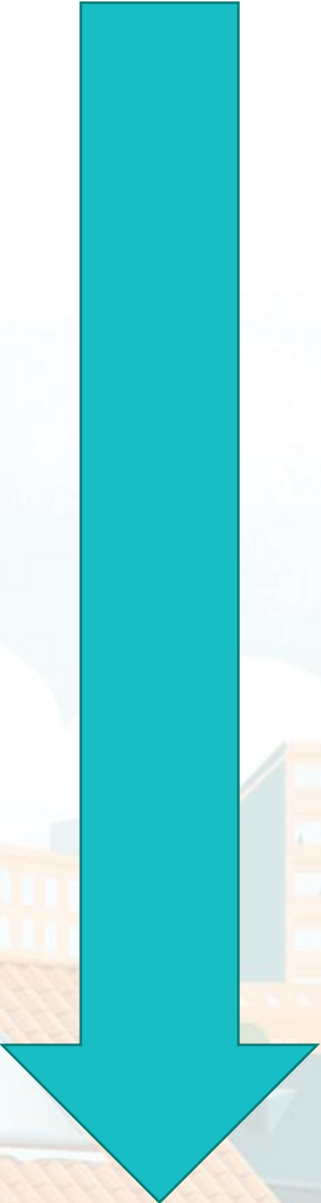
- Er is sprake van ouderschapsgerelateerde
  - (partiele) PTSS óf
  - emotioneel beladen herinneringen (niet A-criterium) óf
  - intrusieve beelden (rampscenario's)
- Er is sprake van niet-ouderschapsgerelateerde PTSS
- Een combinatie van bovengenoemde. Alleen niet-ouderschapsgerelateerde PTSS is geen indicatie voor IKB ouders.

Contra-indicatie

- Acut suïcidaal gedrag (indicatie tot opname) en/of acute psychotische symptomen die de behandeling belemmeren;
- Niet-ouderschapsgerelateerde PTSS primair t.o.v. ouderschapsgerelateerde PTSS
- Onvoldoende draagkracht om de behandeling zonder inbedding in eigen zorg te kunnen volgen; Dan samenwerking met volwassenenzorg.
- Gebruik van middelen, alcohol en benzodiazepines: deze dienen te worden gestopt voorafgaand aan de behandelperiode;
- Verstandelijke beperking waarbij $IQ < 70$ (geschat).

De route van de cliënt

Screening ouders

Aanmelding voor IKB-ouders

Diagnostiek PTSS, comorbiditeit en vragenlijsten opvoedbelasting

Casusconceptualisatie en IKB-plan opstellen

Systeemgesprek(ken) met kind(eren) en steunsysteem

Behandelweken (4 dagen verspreid over 2 opeenvolgende weken)

Nameting 4 weken na behandeling

Evaluatie, eventueel sharing

Follow-up meting 6 maanden

Voor deze gehele route rekenen we ongeveer 4000 minuten.

Systemische visie

- Doorbreken van geheimhouding en taboe
- Het betrekken van netwerk ter ondersteuning
- Herstel van relaties in het eigen netwerk

IKB-plannen in vogelvlucht

IKB-plan ouders

Aandachtspunten:

Het ouderschap staat centraal.

Oog voor het netwerk van de ouder.

Oog voor de kinderen.

Geen verplichtingen in het ouderschap gedurende IKB-ouders.

IKB-plan ouders

Inhoud:

- De achtergrond en context van de ouder
- Huidige klachten in het ouderschap
- Systeeminformatie
- Doelen IKB, bereidheid en motivatie
- Casusconceptualisatie.
- Afspraken over richten traumabehandeling op eigen jeugdtrauma
- Veiligheids- en vermijdingsgedrag binnen sessie
- Medicatieafspraken

Het IKB-plan ouders

Casusconceptualisatie

Geïnspireerd op: De Jongh, A. Hafkemeijer, L., Hofman, S. Hornsveld, H. & Slotema, K. (2023) De Behandeling van persoonlijkheidsstoornissen met EMDR-therapie: Theorie, onderzoek en werkwijze. EMDR Magazine. #33.

Stap 1: Intrusie route

1a) Identificeer de **intrusieve herinneringen** van de ouder, die voldoen aan het **A-criterium van PTSS** Betreft zowel ouderschapsgerelateerde als niet-ouderschapsgerelateerde herinneringen

1b) Identificeer **intrusieve herinneringen** aan **niet A-criteriumwaardige herinneringen.**

Alleen ouderschapsgerelateerde ervaringen

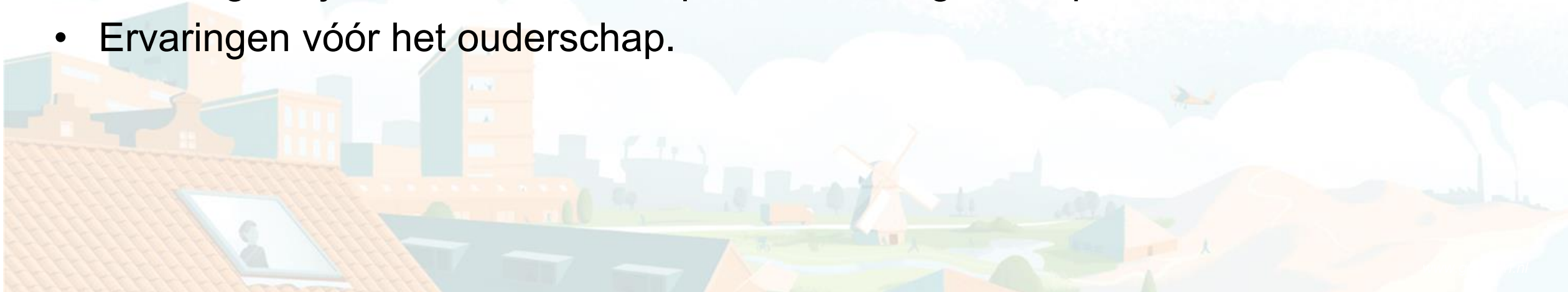

Stap 1: Intrusieve herinneringen aandachtspunten

Let op onderstaande herinneringen / beelden goed uit te vragen:

- Getuige (gehoord, gezien) van A-criterium ervaringen van één van hun kinderen. Let op! Dus niet alleen het aangemelde kind.
- Beelden van wat er had kúnnen gebeuren met één van hun kinderen.
- Gedeelde traumatische gebeurtenissen/ervaringen
- Ervaringen waarin de ouder de dader was.
- Ervaringen tijdens het ouderschap. Vanaf zwangerschap.
- Ervaringen vóór het ouderschap.

Stap 2: Tijdlijn route

Identificeer de klachten die bij de ouder op de voorgrond staan, bijvoorbeeld:

- Angst voor emoties kind (bv boosheid)
- Interactieproblemen met (één van de) kind(eren).
Bv: veel ruzie, weinig verbinding, etc.
- Emotieregulatieproblemen in de opvoeding.
Bv: Angstig, snel boos, vermijgend (over- of onderreactie).

Vraag uit na welke herinneringen/ervaringen de klachten zijn begonnen en verergerd

Stap 3: Flash Forward route

Heb je last van beelden over wat er in het ergste geval mis kan gaan m.b.t. je kind?

Maak gebruik van interactieanalyses m.b.t. huidige opvoedsituaties om bij de flashforwards te komen.

Stap 4: Opvattingen route

Identificeer een negatieve kernopvatting over het ouderschap.
Bijvoorbeeld: Ik ben een slechte/zwakke moeder/vader

Verzamel bewijzen voor deze kernopvatting en bepaal actueel geldige meest krachtige bewijs

Stap 5: Volgorde desensitiseren targets

- 1) Ouderschapsgerelateerde A-criterium herinneringen intrusief.
- 2) Ouderschapsgerelateerde niet A-criterium herinneringen intrusief.
- 3) Indien van toepassing; de top 3 van intrusieve A-criterium (PTSS) herinneringen, niet ouderschapsgerelateerd. Top 3 op basis van de kracht van de link met ouderlijke stress
- 4) Ouderschapsgerelateerde flash forwards
- 5) Herinneringen die via de tijdlijnroute of opvattingenroute zijn geïdentificeerd.

IKB ouders behandelweken

Programma: Twee hele dagen per week voor twee opeenvolgende weken.

Dagprogramma:

8.45-9.00:	Werkboek en vragenlijsten
9.00-11.00:	Imaginaire exposure en EMDR
11.00-11.30:	Pauze
11.30-12.45:	Vaktherapie
12.45-13.30:	Pauze
13.30-15.30:	Imaginaire exposure en EMDR
15.30-15.45:	Werkboek en uitwerking exposure in vivo oefeningen

Exposure in vivo, actueel ouderschap

Leg na afloop van de sessie actief het verband met het ouderschap en de huidige opvoeding.

Heb aandacht voor exposure in vivo; wat gaat de ouder nu anders doen?

Dit kan in de interactie met één van de kinderen zijn.

Let echter ook op: meer steun vragen, meer tijd voor eigen behoeften.

Ouder schrijft dit op in werkboek.

Therapeut(en) van de volgende dag(en) vragen dit na.

Vragen??

c.deroos@levvel.nl
e.rentinck@ggz-nhn.nl

